

Isusovci — strpljivi i mudri apostoli Kine

Ivan Koprek*

Spomene li vam netko Kinu, prva će vam asocijacija zasigurno biti jeftina i ne-kvalitetna roba koja se prodaje po našim tržnicama. To svakako nije Kina!

Odnedavno Kina doživljava gospodarsku i ekonomsku ekspanziju koju svijet nije mogao očekivati. Tu, u kontrastima sveopće globalizacije, nastaju okolnosti koje stvaraju ne samo novi identitet kineskoga društva nego i svijeta u cjelini. Svojim sam očima, krajem lipnja i početkom srpnja ove godine, to i vidio.

Kina danas prednjači u gospodarskom razvoju. Golem je gospodarski i ljudski potencijal. No svoj nagli razvoj, prije svega gospodarski, skupo plaća, najprije u odnosu prema prirodi. U Kini je veliko onečišćenje zraka, vode i tla. Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije, među deset gradova s najvećim stupnjem onečišćenja zraka, sedam je kineskih. A tu su i drugi problemi.

Kineska civilizacija ima bogatu i slavnu povijest koja traje više od 5000 godina, s izvorima starim oko 3500 godina. Neprekinuti kontinuitet je moguće pratiti od prve dinastije Shang (1500. godine pr. Kr.) do posljednje Mandžu (1912. godine), kada Kina postaje republikom, pa sve do današnjega komunističkog režima i odjeka svjetskih globalnih procesa.

Po svojoj naravi Kinezi se teško otvaraju stranom utjecaju. Tako su i u religiji (za koju mnogi drže da je više filozofija nego religija — zapravo mješavina konfucijanizma, taoizma i budizma) dosta zatvoreni.

Kršćanstvo je u Kini strani element. Tek dolaskom portugalskih trgovaca i kolonizatora katolička vjera je tu ostvarila značajnije uspjehe, u prvom redu zahvaljujući misionarima, isusovcima — prije svega sv. Franji Ksaverskome, apostolu Dalekoga istoka, kojemu je stalna želja bila ući u Kinu, ali ga je smrt zaustavila pred vratima ove za njega zagonetne i privlačne zemlje. Franjine snove kasnije su ostvarila njegova subraća.

Isusovci su u Kini već krajem 16. i početkom 17. stoljeća nastupili kao posrednici dviju velikih kultura (europske i kineske) i religija (kršćanstva i budizma/konfucionizma), u prvome redu kao znanstvenici. Među njima su svakako najpoznatiji Matteo Ricci (prošle godine prigodom 400. obljetnice njegove smrti otvoren je postupak za njegovo proglašenje blaženim), Adam Schall i drugi (pa i naš Splitsanin, otac Ivan Ureman). Bilo je to slavno doba kineskih misija, koje je, nažalost, zbog nesporazuma unutar Crkve završilo neslavno.

Najteže je vrijeme za katoličanstvo (za Crkvu) ipak bilo u doba tzv. Bokserskog ustanka, početkom 20. stoljeća. Taj je pokret, osuđujući svaku vrstu stranoga im-

* Prof. dr. sc. Ivan Koprek, Filozofski fakultet Družbe Isusove, Zagreb; provincijal Hrvatske pokrajine Družbe Isusove. Adresa: Jordanovac 110, p. p. 169, 10001 Zagreb, Hrvatska.
E-pošta: ikoprek@ffdi.hr

perijalizma, Crkvu gledao kao vaticansku (tj. stranu) političku tvorevinu. Nastali su žestoki progoni.

Slične nedaće su zadesile Katoličku crkvu u Kini i onda kada su na vlast došli komunisti na čelu s Mao Tse–Tungom. Poznato je da je od 1949. godine Komunistička partija nastojala sve religijske zajednice staviti pod svoju apsolutnu kontrolu. S Katoličkom crkvom je išlo najteže, s obzirom na njezinu vjernost »čovjeku izvan Kine«, to jest papi. Kao što je i svojstveno apsolutističkim režimima, počelo je sustavno proganjanje vjernika, svećenika, a naročito biskupa. Dio biskupa se odlučio pokoriti novom poretku, i 1956. godine su osnovali »Kinesku patriotsku katoličku asocijaciju«, koju je država priznala pod uvjetom da prekine kontakte s Vatikanom i umjesto papi odluke o imenovanju novih biskupa i pastoralnoj politici Crkve prepusti Komunističkoj partiji. Oni biskupi, svećenici i vjernici (»Podzemna crkva«) koji su odbili pristupiti toj »asocijaciji« suočili su se s teškim represijama. Mnogi od njih su hrabro podnijeli mučeništvo i pod cijenu višegodišnjega robovanja u najzloglasnijim kineskim zatvorima. Poznat je slučaj isusovca, oca Bede Chang Cheng–Mina, koji je mjesecima mučen prije nego što je pod nerazjašnjenim okolnostima umro u zatvorskoj ćeliji.

Danas Katolička crkva u Kini u preko stotinu biskupija broji oko 13 milijuna vjernika. Faktički je i dalje razdijeljena na dva dijela: zajednicu vjernu Komunističkoj partiji, tzv. »Kinesku patriotsku crkvu«, i zajednicu koja je ostala u jedinstvu s papom, tzv. »Podzemnu (underground) crkvu«. Dok je »Podzemna crkva« proglašena ilegalnom i sustavno proganjena, »Patriotska crkva« je mogla (i može) javno djelovati, mada su i njezini članovi s vremena na vrijeme doživljavali neugodnosti od Komunističke partije. Usprkos takvoj situaciji, ponekad bi i neki od »patriotskih« biskupa tajno uspostavljali kontakte s Vatikanom i tražili od pape blagoslov. Taj trend se s godinama počeo povećavati, tako da je zadnjih desetak godina veći broj biskupa odlučio zatražiti od pape odobrenje svojega biskupskog posvećenja. U tom smislu je došlo i do određenoga zbližavanja ovih dviju katoličkih zajednica. Tome žele pridonijeti i isusovci kojima je Kina jedan od pet univerzalnih apostolskih prioriteta.

No isusovci, kao i drugi redovnici u Republici Kini, ni danas za svoje djelovanje nemaju pravno uporište. Pastoralni rad je dopušten samo dijecezanskim svećenicima »Kineske patriotske crkve«. Ipak, isusovci u Kini od prije nekoliko desetljeća opet imaju svoju provinciju. Ona teritorijalno uključuje kopnenu Kinu, Macao, Hong Kong i otok Taiwan. Tri od ova četiri geografska područja pripadaju Kini iako su u njima različiti politički sustavi. Isusovci uvažavaju tu političku stvarnost. U svojem radu traže metode kako bi u toj čudnoj i čudesnoj zemlji bili navjstitelji Kristove radosne vijesti.

U okviru državnoga sveučilišta »University of International Business and Economics« (UIBE) u Pekingu isusovci su 1998. godine osnovali »The Beijing Center for Chinese Studies (TBC)« i 2005. godine »Center for International Business Ethics and Economics«. Isusovci (većinom stranci) tu, ali i na drugim sveučilištima u Kini, predaju različite kolegije: od filozofije, ekonomije, arhitekture, medija i komunikologije... Neki (domaći i strani isusovci) od osamdesetih godina prošloga stoljeća u nekim pokrajinama Kine aktivno djeluju na socijalnom i karitativnom području (rad s gubavcima i HIV–pozitivnima). Drugi pak, koliko im je moguće, nude svećenicima i redovnicama duhovne vježbe, obnove i seminare.

Kina — izazov i stvarnost! Isusovci su svjesni da u svemu treba znati biti strpljiv i mudar kako bi Kristovo ime u svijetu nezaustavnih globalizacijskih procesa, u ovoj najmnogoljudnijoj zemlji na svijetu i u Crkvi koja pati i koja je u sebi podijeljena, bilo naviještano i slavljeno.